

EUs kris – en ledarkris

Det är inte roliga tider vi lever i, skriver Svenska Dagbladets utrikesanalytiker Therese Larsson den 24 mars, och syftar på EU-krisen som tycks förvärras för varje vecka. Det är inte svårt att instämma i hennes konstaterande. Allt fler frågar sig, vad ska vi ha EU till? Redan från början lanserades EU som ett fredsprojekt och argumentets tyngdpunkt har varit ett enat Europa vilket är ett vällovligt syfte för att bevara freden. Vem vill ha krig inpå knutarna?

Samtidigt ser vi en tilltagande splittring inom EU i kölvattnet av den ekonomiska krisen. Nu blottas ländernas olikheter som grymt avslöjar EU som en gyllene staty på lerfötter. För den bibelkunnige är det inte svårt att se en parallell i kung Nebukadnessars dröm om bildstoden som i profeten Daniels uttydning skulle komma att krossas. Se Danielsboken kapitel två.

Jag ser några tendenser som riskerar att öka splittringen inom EU vilket i sin tur kommer att fördjupa krisen. Ett stort problem är att EU hela tiden ändrar sina spelregler, ett annat är korrupta politiker som ständigt blir avslöjade och för det tredje finns misstankar om dolda agendor. Sådant skapar osäkerhet hos medborgarna och misstro mot politiken och dess företrädare. Då man inte vet vilka regler som gäller över tid försvagas investeringsviljan hos dem som vill satsa för att förbättra situationen.

Redan 1997 beslutade man att inga skuldsatta länder skulle få hjälp med något räddningspaket. Varje land som sätter sig i skuld måste klara sig själv. Detta beslut ändrades 2010 då Grekland fick sitt första nödlån. Då lovade EU att långivarna skulle hållas skadelösa. När det sen inte blev så skulle detta beslut bara gälla inom krisländerna. När oron på marknaden tilltog på grund av detta ändrade man sig och sa att det skulle vara en engångsföreteelse. Det löftet har man heller inte hållit. Sedan dess har Portugal och Irland fått nödlån vilka förlängdes med sju år vid finansministrarnas möte i mitten av april i år.

Cypern är det senaste "sorgebarnet". Där var turbulensen stor i slutet av mars med olika bud dag för dag. Efter att presidenten givit ett vallöfte om att alla bankkonton skulle vara säkra kom så beskedet från EU:s ordförande till landets sparare att deras kapital skulle konfiskeras med upp till 10 %. Något man senare måste backa ifrån. I krisen prövas viljan till sammanhållning. Länder som Tyskland, Holland och Finland säger sig inte ha mandat från sin befolkning att skjuta till den lånesumma som Cypern behöver för att undvika konkurs. Detta ställningstagande är förstäligt när Cypern toppar listan över medborgarnas hushållsförmögenhet i eurozonen där Tyskland ligger i botten och Holland och Finland i mitten.

Sedan euron infördes har inget euroland – utom Luxemburg – levt upp till de regler man satt upp. Är det fel på reglerna eller på politikernas vilja att följa dem? Om det är det politiska etablissemanget som medverkar till krisen vilka finns då kvar att lita till? Att dessa regler har kringgåts har brutalt blivit avslöjat i både Grekland och Italien. Det svar EU:s ledning har gett dessa länder på deras rop om hjälp har varit hårt och obevekligt. De har blivit tvingade att byta ut sina folkvalda politiker och ersätta dem med teknokrater. Ett sådant handlande visar på bristen av en gemensam politisk hållning inom EU vilket i sin tur sätter demokratins regler ur spel.

Det är klyftan mellan den ekonomiska sammanflätningen och bristen på europeisk politik som skapar ett demokratiskt underskott, skriver Rolf Gustavsson i Sv D den 21 april. Åt vilket håll går EU i denna kris är en berättigad fråga? Lösningen på krisen tycks för många ligga i ett starkare EU i betydelsen av en tydligare politisk union med ett djupare samarbete och starkare styrning. I praktiken mer av gemensam

politik. Är det ett EU:s Förenta stater vi ser runt hörnet?

Avslöjanden om korruption inom EU har varit legio under årens lopp. Inte minst bland toppolitikerna i olika länder. Ett exempel är IMF-chefen, den före detta franska finansministern Christine Lagarde, som misstänks för att under sin tid som finansminister ha gynnat finansmannen Bernard Tapie som var i tvist med den statsägda banken Crédit Lyonnais. Tapie, vän till dåvarande presidenten Nicolas Sarkozy, fick 285 miljoner euro efter att Lagarde beslutat att tvisten skulle avgöras av en medlare.

Ett annat exempel är den förre budgetministern i Frankrike, Jérôme Cahuzac, som avslöjats med ett hemligt bankkonto i Schweiz där han stoppat undan flera miljoner för att slippa skatt. Tragikomiskt nog har han varit ansvarig för att stoppa skattesmitare i Frankrike.

Ett tredje exempel, även det från Frankrike, är den tidigare presidenten Sarkozy som nu är föremål för utredning om korruption då han anklagas för att ha tagit emot stöd från den libyska regimen under valrörelsen 2007. Det finns fler i andra länder men dessa får räcka som exempel. Sådana politiker får medborgarna att rasa mot det politiska etablissemanget med tilltagande oroligheter som följd.

Situationen är illavarslande när till och med en sådan som EU:s förre ordförande Jean-Claude Juncker säger till den tyska tidningen Spiegel att han upplever stämningen i Europa som obehaglig och att krig inte kan uteslutas även om det inte är särskilt troligt att det händer.

Ett exempel på dold agenda inom EU är de nyligen publicerade uppgifterna i grekiska media som säger att man inom EU diskuterat möjligheten att avskaffa korset i de sex medlemsländernas flaggor som har denna kristna symbol. Det gäller Sverige, Finland, Danmark, England, Malta samt Grekland. Allvaret i detta visade sig under Greklands självständighetsdag den 25 mars, då flaggor som prydde städernas gator bara hade de blå och vita ränderna utan korset. När kommer detta experiment att prövas i Sverige?

Utvecklingen i EU får mig att tänka på ett sjörövarskepp som drivs hit och dit av den ekonomiska vindens nyckfullhet. Sanningen är att ingen politisk ledare vet vart EU är på väg och därför har man ingen möjlighet att klara av krisen. De ekonomiska problemen har eskalerat under de senaste fem åren med tusentals miljarder som gått upp i rök och ett stadigt krympande BNP-värde. En kolumnist på Financial Times uppskattar att bankerna i Europa skulle behöva mellan 500 och 1000 miljarder euro i friskt kapital. Ska Sverige vara ombord på detta skepp? I en färsk undersökning från konsultfirman Edelman tycker sju av tio svenskar att EU utvecklas åt fel håll. Samma siffror finns i andra länder. I Frankrike är förtroendet ännu lägre. Bara en procent känner respekt för politiker och hela 77 procent anser att dessa är mer eller mindre korrumpierade.

Ska Sverige säga nej till EU, som majoriteten av svenskarna vill, enligt en annan undersökning? Vad är alternativet? Att stå utanför, som Norge, eller vara kvar i förhoppningen om att nya politiska ledare med ärliga och oegennyttiga uppsåt träder fram. Båda alternativen är okej för mig, men är vi tvungna att välja förordar jag det senare.

Claes-Göran Bergstrand, 2013-04-20.